

בְּיָמֵינוּ כָּךְ מֵאַבְנֵי הַמָּקוֹם, וְלֹא אַבְנֵי (ס"א הַמָּקוֹם) דָּא הוּא
מָקוֹם דְּקָאָמַר.

וַיֵּשֶׁם מֵרֵאשִׁיתוֹ, (בראשית כח) מֵרֵאשִׁיתוֹ דְּמֵאן. אֲלֵא
מֵרֵאשִׁיתוֹ דִּהְהוּא מָקוֹם. מָאִי מֵרֵאשִׁיתוֹ.
אִי תִימָא כְּמֵאן דְּשׁוּי תַּחֲוֹת רִישִׁיה, לָא. אֲלֵא
מֵרֵאשִׁיתוֹ, לְאַרְבַּע (ס"א רִישִׁין) סְטְרִין דְּעֵלְמָא, תְּלַת
אַבְנֵין לְסֵטֵר (דף קמז ע"א) צָפוֹן, וְתְלַת לְסֵטֵר מְעָרְב, וְתְלַת
לְסֵטֵר דְּרוֹם, וְתְלַת לְסֵטֵר מְזָרְחָ, וְהוּא מָקוֹם
עֲלִייהוּ, לְאַתְתַּקְנָא בְּהוּ.

וּבְדִין וַיֵּשֶׁב בַּמָּקוֹם הַהוּא. (בראשית כח) (ס"א וַיֵּשֶׁב, י"ב

מְרַגְלָאן לְתַמָּא, וְכַל אֵינּוֹן בְּרַגִּין דְּאֵינּוֹן עַל הַאי מָקוֹם הָא אֵינּוֹן כ"ב),
בֵּינוּ דְּאַתְתַּקֵּן עֲרֵסָא, שָׁכִיב בֵּיהּ. מָאן שָׁכִיב בֵּיהּ,
שְׂמֵשָׁא. וְעַל דָּא כְּתִיב בְּיַעֲקֹב, (בראשית מח) וַיֵּשֶׁב עַל
הַמֶּטֶה, דִּהָא לִיה אֶתְחֹזִי וְלֹא לְאַחֲרָא, וְעַל דָּא וַיֵּשֶׁב

לשון הקודש

וְשָׁלַשׁ לְצַד דְּרוֹם, וְשָׁלַשׁ לְצַד מְזָרְחָ.
וְהַמָּקוֹם הַהוּא עֲלֵיהֶם לְהַתְקֵן בְּהֶם.
וְאִז וַיֵּשֶׁב בַּמָּקוֹם הַהוּא. וַיֵּשֶׁב, י"ב
מְרַגְלִית לְמַטָּה, וְכַל אוֹתָן הִדְרֻגַת שְׁהוּ עַל
הַמָּקוֹם הַהוּא הִרִי הוּן כ"ב! בֵּינוּ שְׁנַתְקִנְהָ
הַמֶּטֶה, שָׁכִיב בְּהּ. מִי שָׁכִיב בְּהּ? הַשְּׂמֵשׁ.
וְעַל כֵּן כְּתוּב בְּיַעֲקֹב וַיֵּשֶׁב עַל הַמֶּטֶה,
שְׁהִרִי לוֹ רְאוּיָה וְלֹא לְאַחֲרָ. וְעַל כֵּן
וַיֵּשֶׁב בַּמָּקוֹם הַהוּא, וּמִשׁוֹם כָּךְ כְּתוּב

וְכֻלּוֹ נִקְרְאוֹת אַבְנֵים, וּמִשׁוֹם כָּךְ מֵאַבְנֵי
הַמָּקוֹם וְלֹא אַבְנֵי הַמָּקוֹם, זֶה הַמָּקוֹם
שָׁאָמַר.

וַיֵּשֶׁם מֵרֵאשִׁיתוֹ. מֵרֵאשִׁיתוֹ שֶׁל מִי?
אֲלֵא מֵרֵאשִׁיתוֹ שֶׁל הַמָּקוֹם הַהוּא. מַה
זֶה מֵרֵאשִׁיתוֹ? אִם תֹּאמַר כְּמִי שְׂשֵׁם
תַּחַת רֵאשׁוֹ – לָא. אֲלֵא מֵרֵאשִׁיתוֹ –
לְאַרְבַּעַה וְרֵאשִׁין צְדָרֵי הָעוֹלָם. שְׁלַשׁ
אַבְנֵים לְצַד צָפוֹן, וְשְׁלַשׁ לְצַד מְעָרְב,

בַּמָּקוֹם הַהוּא. וּבְגִין כֵּן כְּתִיב, (קהלת א) וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ
וּבֹא הַשֶּׁמֶשׁ.

רַבִּי יִצְחָק הָוָה יְתִיב יוֹמָא חַד קַמִּי מְעַרְתָּא
דְּאַפִּיקוּתָא, אַעְבַּר חַד בַּר נָשׁ וְתָרִין בְּגִין
עֲמִיחַ. וְהָוָה אָמַר חַד לְחַד, דָּא תְקַפָּא דִּשְׁמַשׁא,
מִסְפָּרָא דְדָרוּם אִיהוּ. וְעֲלָמָא לָא אֲתַקְנִים אָלָא
עַל רוּחַ, בְּגִין דְרוּחַ אִיהוּ קַיִימָא שְׁלִימוּ דְכָל
סְטָרִין, וְאַלְמָלָא דְאִיהוּ קַיִימָא בְּשְׁלִימוּ, לָא יְכִיל
עֲלָמָא לְאַתְקַיִימָא.

אָמַר לִיה אַחוּהָ זְעִירָא, אַלְמָלָא יַעֲקֹב, לָא
אֲתַקְנִים עֲלָמָא. הָא חֲזִי, בְּשַׁעְתָּא דִּיִּיחַדוּ
בְּנוֵי יַחֲוּדָא דְלְעִילָא, וְאָמְרוּ (דברים ו) שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יי
אַלְהֵינוּ יי אֶחָד, דָּא הוּא שְׁלִימוּ עֲלָתָה, לְאַתְיַחַדָּא
בִּיחֲוּדָא חַד. כִּדִּין אֲתַחֲבַר יַעֲקֹב אֲבוּהוֹן וְנָטִיל
בִּיתִיה, וְיְתִיב בֵּיה בְּחַפּוּרָא חַדָּא עִם אֲבָהֵן,
לְאַתְחַבְּרָא דְכַר וְנוֹקְבָא כְּחַדָּא.

לשון הקודש

שְׁהָרוּחַ הַיּוֹם הַשְּׁלֵמוֹת שֶׁל כָּל
הַצְּדָדִים, וְאַלְמָלָא שֶׁהוּא עוֹמֵד
בְּשְׁלֵמוֹת, אֵין הָעוֹלָם יְכוּל לְהִתְקַיֵּם.
אָמַר לוֹ אַחֵיו הַקָּטָן, אַלְמָלָא יַעֲקֹב, לָא
הִתְקַיֵּם הָעוֹלָם. כֹּא רָאָה, בְּשַׁעַת שִׁיחַדוּ
בְּנוֵי אֶת הַיַּחֲוּד שֶׁלְמַעֲלָה וְאָמְרוּ (דברים ו)

וְזָרַח הַשֶּׁמֶשׁ וּבֹא הַשֶּׁמֶשׁ.

רַבִּי יִצְחָק הָיָה יוֹשֵׁב יוֹם אֶחָד לְפָנֵי
מְעַרַת אֲפִיקוּתָא. עֶבֶר אִישׁ אֶחָד וּשְׁנֵי
בָנִים עִמּוֹ, וְהָיָה אֶחָד לְאַחַד אוֹמֵר, הֲזֵק
הַשֶּׁמֶשׁ הָיָה הוּא מְעַד הַדָּרוּם, וְאֵין
הָעוֹלָם מִתְקַיֵּם אָלָא עַל הָרוּחַ, מִשּׁוּם

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אֶשְׁתַּתֵּף בְּהַדְיָיְהוּ, וְאֶשְׁמַע מֵאִי קְאָמְרִי. אִזְל בְּהַדְיָיְהוּ. פֶּתַח הָהוּא בַר נֶשׁ וְאָמַר, (תהלים קלב) קוֹמָה יי לְמִנוּחַתְךָ אֵתָה וְאַרְוֹן עֵינְךָ. קוֹמָה יי לְמִנוּחַתְךָ, כְּמֵאן דְּאָמַר, יְקוּם מִלְבָּא, לְבִי נִיחָא דְמִשְׁפָּנִיהָ.

תִּרְיִן אֵינֹן הֵווּ דְאָמְרוּ קוֹמָה יי, מִשָּׁה וְדוּד. מִשָּׁה אָמַר, (במדבר י) קוֹמָה יי וְיִפּוּצוּ אֲבִיךָ. וְדוּד אָמַר, קוֹמָה יי לְמִנוּחַתְךָ. מֵאִי אִיכָא בִּינֵייהוּ. אֵלָא מִשָּׁה כְּמֵאן דְּפָקִיד לְבֵיתֶיהָ קְאָמַר, מִשָּׁה פָקִיד לָהּ, לְאַנְחָא קָרְבָא לְקָבִיל שְׁנָאוֹי. דְּוַד זְמַיִן לִיה לְנִיחָא, כְּמָה דְּמִזְמַיִן (ליה) לְמָרִיחָהּ, זְמַיִן לְמִלְבָּא וְלְמִטְרוּנִיתָא עֲפִיחָהּ, הָדָא הוּא דְכָתִיב, קוֹמָה יי לְמִנוּחַתְךָ אֵתָה וְאַרְוֹן עֵינְךָ, בְּגִין דְּלֹא לְאַפְרָשָׁא לִוֵּן.

לשון הקודש

שְׁנַיִם הֵם הָיוּ שֶׁאָמְרוּ קוֹמָה ה' – מִשָּׁה וְדוּד. מִשָּׁה אָמַר, (במדבר י) קוֹמָה ה' וְיִפּוּצוּ אֲבִיךָ. וְדוּד אָמַר (תהלים קלב) קוֹמָה ה' לְמִנוּחַתְךָ. מָה הַהֶבְדֵּל בֵּינֵיהֶם? אֵלָא מִשָּׁה, כְּמוֹ מִי שֶׁמְצַנֵּה אֶת בֵּיתוֹ הוּא אָמַר. מִשָּׁה צִוָּה אוֹתָהּ לְהִלָּחֵם קָרֵב כִּנְגַד שׁוֹנְאָיו, וְדוּד הִזְמִינָה אוֹתָהּ לְמִנוּחָהּ. כְּמוֹ שֶׁמִּזְמַיִן וְלֹא אֶת רַבּוֹ, מִזְמַיִן אֶת הַסֶּלֶף וְהַגְּבִירָה עִמּוֹ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב קוֹמָה ה' לְמִנוּחַתְךָ אֵתָה וְאַרְוֹן עֵינְךָ, כְּדֵי שֶׁלֹּא לְהַפְרִידֵם.

שָׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד, זוּהִי הַשְּׁלֵמוֹת הָעֲלִיוֹנָה לְהִתְיַחַד בְּיַחַד אֶחָד, אִזִּי הַתַּחֲבֵר יַעֲקֹב אֲבִינָהּ, וְנִמְלֵ אֶת בֵּיתוֹ, וְיֹשֵׁב בּוֹ בְּחִבּוּר אֶחָד עִם הָאֲבוֹת, לְהִתְחַבֵּר זָכָר וּנְקֵבָה יַחַד. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אֶשְׁתַּתֵּף עִמָּהֶם וְאֶשְׁמַע מָה הֵם אוֹמְרִים. פֶּתַח אוֹתוֹ הָאִישׁ וְאָמַר, קוֹמָה ה' לְמִנוּחַתְךָ אֵתָה וְאַרְוֹן עֵינְךָ. קוֹמָה ה' לְמִנוּחַתְךָ – כְּמִי שֶׁאוֹמֵר יְקוּם הַסֶּלֶף לְבֵית מְנוּחַת מִשְׁכְּנֵנוּ.

כְּתִיבָהּ יִלְבְּשׁוּ צַדִּק וַחֲסִידֶיהָ יִרְנְנוּ. (תהלים קלב) **מִכָּאן**

אוֹלִיפְנָא, דְּמֵאן דְּמִזְמִין לְמַלְכָּא, יִשְׁנִי

עוֹבְדֵי בְּגִין לְמִיָּהב חֲדוּה לְמַלְכָּא. אִי אֲרַחִיָּה

דְּמַלְכָּא דְּחֲדָאן לִיָּה בְּדִיחֵי הֶדְיוּטִי, יְסֻדֵּר קַמִּיָּה

בְּדִיחֵי רוֹפִינוּם וּפְרִדְשֵׁבִי, וְאִי לָאו, לָאו אִיְהוּ (בְּגִין)

בְּדִיחוּתָא דְּמַלְכָּא.

תָּא חַוִּי, דְּדוּד זְמִין לִיָּה לְמַלְכָּא וְלְמִטְרוֹנִיתָא

לְנִיחָא, מָה עֵבֵד, שְׁנֵי בְּדִיחֵי דְּמַלְכָּא, בְּגִין

רוֹפִינוּם. וּמֵאן נִינְהוּ, דְּכְתִיב, (תהלים קלב) **כְּתִיבָהּ יִלְבְּשׁוּ**

צַדִּק וַחֲסִידֶיהָ יִרְנְנוּ. וַחֲסִידֶיהָ יִרְנְנוּ, לוֹיִיךָ יִרְנְנוּ

מִיְבַעֵי לִיָּה, דְּהָא לִיְוָאֵי אֵינוּן בְּדִיחֵי מַלְכָּא. וְהִשְׁתָּא

דְּדוּד דְּזְמִין לִיָּה לְנִיחָא, עֵבֵד כְּתִיב וַחֲסִידֵי דְּלִיְהוּ

אֵינוּן בְּדִיחֵי מַלְכָּא.

אָמַר לִיָּה קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּדוּד, לָא בְּעִינָא

לשון הקודש

בְּדַחְנֵי הַמְּלָךְ בְּשָׁבִיל שְׂרִים וְנַכְבָּדִים,
ומי הם? שְׂבַתוֹב כְּתִיבָהּ יִלְבְּשׁוּ צַדִּק
וַחֲסִידֶיהָ יִרְנְנוּ. וַחֲסִידֶיהָ יִרְנְנוּ? הִיָּה
צְרִיךְ לִהְיוֹת לוֹיִיךָ יִרְנְנוּ שְׂהַרֵי הַלוֹוִים
הֵם בְּדַחְנֵי הַמְּלָךְ, וְכַעַת דְּדוּד שְׁהַזְמִין
אוֹתוֹ לְמַנוּחָה, עֲשֵׂה אֶת הַכְּהֻנִים
וְהַחֲסִידִים שְׂיִהִיו הֵם בְּדַחְנֵי הַמְּלָךְ.

אָמַר לוֹ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, דְּדוּד, אֵינִי
רוֹצֵה לְהַטְרִיחַ עָלֶיךָ. וְאַלּוֹ וְאָמַר לוֹ הַקְּדוּשׁ

כְּתִיבָהּ יִלְבְּשׁוּ צַדִּק וַחֲסִידֶיהָ יִרְנְנוּ.
מִכָּאן לְמַדְנֵו, שְׁמִי שְׁמִזְמִין אֶת הַמְּלָךְ,
יִשְׁנֵה אֶת מַעֲשָׂיו בְּדִי לְתַת שְׁמָחָה
לְמַלְכָּה. אִם דְּרַךְ הַמְּלָךְ שְׁמִשְׁמַחִים אוֹתוֹ
בְּדַחְנִים פְּשוּטִים - יְסֻדֵּר לְפָנָיו
בְּדַחְנִים נַכְבָּדִים וְשְׂרִים גְּדוֹלִים, וְאִם
לָא - זֵו לָא (מִשּׁוּם) שְׁמַחַת הַמְּלָךְ.

בֵּא רָאָה, דְּדוּד הַזְמִין אֶת הַמְּלָךְ
וְהַגְּבִירָה לְמַנוּחָה, מָה עֲשֵׂה? שְׁנֵה אֶת

לְאִמְרָתָא עֲלֶיךָ. (אלין) (נ"א אָמַר לִיה קֳדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּוֹד, לְאוּ הָבִי) אָמַר לִיה דְּוֹד, מְאָרִי (לְאוּ הָבִי אֵלָּא), כִּד אַנְתָּ בְּהִיכְלָךְ, אֵת עֶבֶד רַעוּתְךָ. הַשְׁתָּא דְּזַמְיִנְנָא לָךְ, בְּרַעוּתִי קִימָא מְלָה לְאַקְרָבָא אֵלִין, דְּאִינוּן חֲשִׁיבֵי יַתִּיר, אַף עַל גַּב דְּלֹא אֲרַחֲיִהוּ בְּהַאי.

מִכָּאֵן אֹלִיפְנָא, דְּמֵאן דְּאִיהוּ בְּבִיתִיה, יִסְדֵּר אֹרְחִיה וְעוֹבְדֵיה בְּרַעוּתִיה. אִי מְזַמְנִין לִיה, יַעֲבִיד רַעוּתִיה דְּאוֹשְׁפִיזִיה, כְּמָה דְּמְסַדֵּר עֲלוּי. דְּהָא דְּוֹד אַחֲלַף לִיּוֹאֵי וְסִדֵּר בְּהֵנִי, וְקֳדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא אוֹקִים מְלָה בְּרַעוּתִיה.

אָמַר דְּוֹד, בְּעֵבֹר דְּוֹד עֲבָדְךָ אַל תֵּשֶׁב פְּנֵי מְשִׁיחְךָ סְדוּרָא דְּקָא סְדוּרָא, לָא יְתוּב לְאַחֲזָרָא. אָמַר לִיה קֳדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּוֹד, חֲתִיךָ, אֲפִילוּ בְּמֵאֲנִין דִּילִי לָא אֲשַׁתְּמֵשׁ, אֵלָּא בְּמֵאֲנִין דִּילְךָ. וְלֹא זֵז קֳדָשָׁא

לשון הקודש

מְזַמְנִים אוֹתוֹ, יַעֲשֶׂה אֵת רְצוֹנוֹ שֶׁל מְאָרְחוֹ כְּמוֹ שֶׁמְסַדֵּר עֲלוּי, שְׁהָרִי דְּוֹד הַחֲלִיף לְוֵיִים וְסִדֵּר בְּהֵנִים, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הִקִּים אֵת הַדְּבָר בְּרַעוּנוֹ.

אָמַר דְּוֹד, בְּעֵבֹר דְּוֹד עֲבָדְךָ אַל תֵּשֶׁב פְּנֵי מְשִׁיחְךָ. הַסְדוּר שֶׁסְּדַרְתִּי לֹא יֵשׁוּב אַחֲזָר. אָמַר לוֹ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, דְּוֹד, חֲתִיךָ, אֲפִילוּ בְּכֻלָּם שְׁלִי לֹא אֲשַׁתְּמֵשׁ,

בְּרוּךְ הוּא, דְּוֹד, לֹא כִּדן אָמַר לוֹ דְּוֹד, רַבּוּנִי, וְלֹא כִּד, אֵלָּאן כְּשֶׁאַתָּה בְּהִיכְלָךְ, אַתָּה עוֹשֶׂה רְצוֹנְךָ. כְּעַתְּ שֶׁהוֹמַנְתִּי אוֹתְךָ, הַדְּבָר עוֹמֵד בְּרַעוּנִי לְקָרֵב אֵת אֵלֹהִי שֶׁהֵם יוֹתֵר חֲשׁוּבִים, אַף עַל גַּב שְׂאִין דְּרַכְסָא בְּזוּהָ.

מִכָּאֵן לְמַדְנֵנו, שְׁמִי שֶׁהוּא בְּבִיתוֹ, יִסְדֵּר דְּרָכּוֹ וּמַעֲשָׂהוּ בְּרַעוּנוֹ. אִם

בְּרִיךְ הוּא מִתְמַן, עַד דִּיהִיב לִיה נְבִיבֻן וּמִתְנֵן,
 דְּכְתִיב, (תהלים קלב) נִשְׁבַּע יי לְדָוִד אֶמֶת לֹא יָשׁוּב מִמֶּנָּה
 מִפְּרִי בִטְנֶךָ אֲשִׁית לְכֶסֶף לָךְ. אַתָּא רַבִּי יַצְחָק
 וּנְשָׁקִיה, אָמַר אֵי לָא אֶתִינָא לְהֵאֵי אֲרַחֵא, אֶלָּא
 לְמִשְׁמַע דָּא דִּי.

פְּתַח חַד בְּרִיָּה וְאָמַר, (בראשית כח) וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּעַר
 שֶׁבַע וַיֵּלֶךְ חֲרָנָה, הֵינְנו דְּכְתִיב, (בראשית ב) עַל
 כֵּן יַעֲזֹב אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ. דְּבַר
 אַחַר וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּעַר שֶׁבַע וַיֵּלֶךְ חֲרָנָה, רְמִזוּ כִּד
 נִפְקוּ יִשְׂרָאֵל מִבֵּי מִקְדָּשָׁא, וְאֶתְנַלוּ בֵּינֵי עַמְמֵיָא, כְּמָה
 דְּאֵת אָמַר, (איכה א) וַיֵּצֵא מִן בֵּית צִיּוֹן כָּל הַדְּרָה, וּכְתִיב
 גְּלַתָּה יְהוּדָה מֵעוֹנֵי וְגו'.

פְּתַח אַחֲרָא זַעִירָא וְאָמַר, (בראשית כח) וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם
 וַיֵּלֶן שָׁם כִּי בָא הַשָּׁמֶשׁ וְגו', מָאֵי וַיִּפְגַּע

לשון הקודש

(בראשית ב) על כן יעזוב איש את אביו ואת
 אמו ודבק באשתו. דבר אחר ויצא
 יעקב מבאר שבע וילך חרנה - רמז
 כשיצאו ישראל מבית המקדש והגלו
 בין העמים, כמו שנאמר (איכה א) ויצא מן
 בית ציון כל הדרה, וכתוב גלתה יהודה
 מעני וגו'.

פתח האחר הקטן ואמר, ויפגע במקום
 וילן שם כי בא השמש וגו'. מה זה

אלא בפלים שלך. ולא זו הקדוש ברוד
 הוא משם עד שנתן לו אוצרות
 ומתנות, שכתוב נשבע ה' לדוד אמת
 לא ישוב ממנה מפרי בטנד אשית
 לכסף לך. בא רבי יצחק ונשק לו.
 אמר, אם לא באתי לדרך הזו אללא
 לשמע את זה - די לי.

פתח בן אחר שלו ואמר, ויצא יעקב
 מבאר שבע וילך חרנה, הינו שכתוב

בַּמָּקוֹם, לְמַלְכָּא דְאָזִיל לְבֵי מִטְרוּנֵיתָא, בְּעֵי לְמַפְנֵע
 לָהּ וּלְבִסְמָא לָהּ בְּמַלְיִן, בְּגִין דְּלֹא תִשְׁתַּפַּח גַּבְיָהּ
 כְּהַפְקוּרָא. וְלֹא עוֹד, אֲלֵא דְאֶפִּילוּ אִית לִיה עֶרְסָא
 דְּדַהֲבָא, וּכְסוּתוֹתַי מְרַקְמָאן בְּאַפְלִטְיָא, לְמִיבַת בְּהוּ.
 וְאִתְּי מְתַקְנָא עֶרְסִיה בְּאַבְנִין בְּאַרְעָא, וּבְקִיסְטָרָא
 דְּתִיבְנָא. יִשְׁבּוּק דִּידֵיהּ, וְיָבִית בְּהוּ לְמִיחָב לָהּ
 נִיחָא, וּבְגִין דִּיהָא רְעוּתָא דְלַחוּן כְּתָדָא, בְּדָלָא
 אֲנִיסוּ. כְּמָה דְאֹלִיפְנָא חָבָא, דְכִיּוֹן דְאָזִיל לְגַבְיָה מַה
 כְּתִיב, (וַיֵּלֶן שָׁם כִּי בָא הַשֶּׁמֶשׁ לְאַחֲזָאָה דְאָסִיר לִיה לְבַר נֶשׁ לְשִׁמְשָׁא עֶרְסִיה
 בְּיוֹמָא) (בראשית כח) וַיִּקַּח מֵאַבְנֵי הַמָּקוֹם וַיִּשֶׁם מֵרֵאשׁוֹתָיו
 (שם) וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם הַהוּא, בְּגִין לְמִיחָב לָהּ נִיחָא,
 דְאֶפִּילוּ אַבְנֵי בֵיתָא, רְחִימִין קַמִּיהּ, לְמִיבַת בְּהוּ.
 (ס"א דְכְתִיב וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם הַהוּא)

בְּכַה רַבִּי יִצְחָק, (ד"א ל"ג וַחֲמִיד) וְחַדְי, אָמַר מְרַגְלָאן

לשון הקודש

שְׁלַמְדְּנוּ כְּאוּן, שְׂכִינִין שְׁהַלֵּךְ אֵלֵיהּ, מַה
 כְּתוּב? (וַיֵּלֶן שָׁם כִּי בָא הַשֶּׁמֶשׁ, לְהַרְאוֹת שְׂאֵסוּר
 לוֹ לְאָדָם לְשִׁמְשׁ מִטְתּוֹ בְּיוֹם) וַיִּקַּח מֵאַבְנֵי
 הַמָּקוֹם וַיִּשֶׁם מֵרֵאשׁוֹתָיו וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם
 הַהוּא, כְּדִי לְתַת לָהּ נַחַת שְׂאֶפְלוּ אַבְנֵי
 הַבַּיִת אֶהוּבִים לְפָנָיו לְלוֹן בְּהֵם וְשְׂכַתוּב
 (וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם הַהוּא).

כְּכַה רַבִּי יִצְחָק, וַחֲמִיד וְשִׁמְחָא. אָמַר, אֵלוּ
 הַמְרַגְלָיוֹת תַּחַת יְדֵיכֶם, וְלֹא אֵלֶךְ

וַיִּפְנֵע בַּמָּקוֹם? לְמַלְכָּא שְׁהוּלֵךְ לְבֵית
 הַגְּבִירָה, צָרִיךְ לְפָנֵשׁ אוֹתָהּ וּלְבִשֵׁם
 אוֹתָהּ בְּדְבָרִים כְּדִי שְׁלֵא תִמְצָא אֲצֵלוּ
 כְּהַפְקוּרָא, וְלֹא עוֹד, אֲלֵא שְׂאֶפְלוּ יֵשׁ לוֹ
 מִטְתָּה שֶׁל זָהָב וּבְכֶסֶתוֹת מְרַקְמוֹת מַעֲשֵׂה
 רוּקְם לִישׁוֹן בְּהֵם, וְהִיא מְתַקְנַת לוֹ מִטְתּוֹ
 מֵאַבְנֵים בְּאַרְצֵן, וּבְחֻדְרָא שֶׁל תְּבִין. יַעֲזוּב
 אֶת שְׁלוֹ וַיֵּלֶן בְּהֵם, לְתַת לָהּ נַחַת, וּכְדִי
 שִׁיחֵיהּ הָרְעוּזוֹן שְׁלָהֶם יַחַד בְּלֵי אֲנָם. כְּמוֹ

אלין תחות ידייכו, ולא אזיל בתרייכו. אמרו ליה את תזיל לאורחך, ואנן ניעול למתא להלולא דהאי ברי. אמר רבי יצחק, השתא אית לי למהך לארחי. (דף קמ"ח ע"א)
 אזיל ליה, וסדר מלין קמיה דרבי שמעון. אמר רבי שמעון ודאי שפיר קאמרו, וכלא בקדשא בריך הוא אתמר. אמר, מלין אלין, מבני בני דרבי צדוק חלשא ניהו. מאי טעמא אקרי חלשא, בגין דארבעין שנין אתעיני על ירושלים, דלא יתחרב ביזמוי, ותהו פריש על כל מלה ומלה דאורייתא, רזין עלאין, ויהיב בהו ארחא לבני עלמא, לאתנהגא בהו.

אמר רבי יצחק, לא הוּוּ (אלא) יומין זעירין, עד דאערענא בההוא בר נש ובריה זעירא עמיה. אמנא ליה, אן הוא ברך אחרא. אמר לי, עבידנא ליה הלולא ואשתאר בדביתהו. פינן

לשון הקודש

על ירושלים שלא תחרב בימיו, ותהי מפרש על כל דבר ודבר של התורה סודות עליונים ונותן בהם דרך לבני העולם להתנהג בהם.

אמר רבי יצחק, לא היו ואלא ימים מועטים עד שפגשתי אותו האיש, ובנו הקטן עמו. אמרתי לו, איפה בנך האחר? אמר לי, עשיתי לו הלולא, ונשאר עם אשתו. פינן שהפיר אותי,

אחריכם? אמרו לו, אתה תלך לדרךך, ואנו נבגים לעיר להלולא של בני זה. אמר רבי יצחק, עכשו יש לי ללכת לדרך. הלך לו וסדר את הדברים לפני רבי שמעון. אמר רבי שמעון, ודאי יפה אמרו, והכל נאמר בקדוש-ברוך-הוא. אמר, הדברים הללו הם מבני בניו של רבי צדוק החלש הם. מה הטעם נקרא חלש? משום שארבעים שנה התענה

דַּאֲשֶׁתְּמוֹדַע בִּי, אָמַר לִיה חַיִּיד, דְּלֹא זְמִינָא לָךְ
 לְהַלּוּלָא דְבָרִי, בְּגִין תְּלַת מַלְיִן. חַד, דְּלֹא יַדְעָנָא בְּךָ
 וְלֹא אֲשֶׁתְּמוֹדַעָנָא לָךְ, דְּהָכִי מְזַמְנִין לִיה לְבַר נֶשֶׁ
 כְּפּוּם יְקָרִיה, וְדִילְמָא אַנְתָּ גַבְרָא רַבָּא, וְאַפְּגִים יְקָרְךָ.
 וְחַד, דִּילְמָא אַנְתָּ אָזִיל בְּאַרְחָךְ בְּבַהִילוֹ, וְלֹא אַטְרַח
 עֲלֶךְ. וְחַד, דְּלֹא תַכְסִּיף קַמִּי אַנְשֵׁי דְחַבּוּרָא. דְּאוּרְחָא
 דִּילָן, דְּכָל אִינוּן דְּאַכְלִי לְפִתּוּרָא דְחֶתֶן וְכֻלָּה, כְּלָחוּ
 יְהִי גַבְזָבּוֹן וּמִתְּנָן לוֹן. אַמִּינָא לִיה, קְדָשָׁא בְרִיד
 הוּא יָדִין לָךְ לְטַב. אַמִּינָא לִיה, מַה שְּׂמָךְ, אָמַר לִיה
 צְדוּק זִוטָא. בְּתַהוּא שְׁעָתָא, אוֹלִיפְנָא מֵינְה, תְּלִיסַר
 (ג"א תריסר) רִזִּין עֲלָאִין בְּאוּרִייתָא, וּמִן בְּרִיה תְּלַת, חַד
 בְּנִבּוּאָה, וְחַד (ג"א ותרין) בְּחֵלְמָא.

**וְאָמַר מַה בֵּין נְבוּאָה לְחֵלְמָא. נְבוּאָה בְּעֵלְמָא
 דְּדַכּוּרָא אִיהוּ, וְחֵלְמָא בְּעֵלְמָא דְּנוֹקְבָא.**

לשון הקודש

וּבְכֻלָּה, בְּלָם נִוְתְּנִים לְהֵם אוּצְרוֹת
 וּמִתְּנוּת. אֲמַרְתִּי לוֹ, הַקְדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 יָדוּן אוּתְךָ לְטוֹב. אֲמַרְתִּי לוֹ, מַה שְּׂמָךְ?
 אָמַר לִי, צְדוּק הַקְּטָן. בְּאוּתְהָ שְׁעָה
 לְמַדְתִּי מִפְּנֵי שְׁלֹשָׁה עָשָׂר וְתַרְיַס סוּדוֹת
 עֲלִיוֹנִים בְּתוּרָה, וּמִבְּנֵי שְׁלֹשָׁה, אֶחָד
 בְּנִבּוּאָה, וְאֶחָד וּשְׁנַיִם בְּחֵלּוֹם.

**וְאָמַר, מַה בֵּין נְבוּאָה לְחֵלּוֹם? נְבוּאָה
 בְּעוֹלָם הִיא שֶׁל זָכָר, וְהַחֵלּוֹם בְּעוֹלָם**

אָמַר לִי, חַיִּיד שְׁלֹא הוֹמַנְתִּי אוּתְךָ
 לְחַתְנַת בְּנֵי מִשׁוּם שְׁלֹשָׁה דְבָרִים: אֶחָד
 – שְׁלֹא יַדְעָתִי בְּךָ וְלֹא הִכְרַתִּי אוּתְךָ,
 שְׂכָךְ מְזַמְנִים אֶת הָאָדָם – כְּפִי כְבוֹדוֹ,
 וְאוּלֵי אַתָּה אִישׁ גָּדוֹל וְיַפְגָּם כְּבוֹדְךָ.
 וְאֶחָד – אוּלֵי אַתָּה הוֹלֵךְ לְדַרְכְּךָ
 בְּחַפְזוֹן וְלֹא אַטְרִית עֲלֶיךָ. וְאֶחָד – שְׁלֹא
 תִתְּפִישׁ לְפָנַי אַנְשֵׁי הַחַבּוּרָה, שְׂדַרְכְּנֵנוּ
 – שְׂכַל אוּתְם שְׂאוּכְלִים עַל שְׁלַחַן חֶתֶן

וּמַהֲאֵי לְהֵאֵי, בְּשִׁיתָא דְרַגִּין נַחְתָּא. נְבוּאָה בִּימֵינָא
 וּבְשִׁמְאָלָא, וְחִלְמָא בְּשִׁמְאָלָא. וְחִלְמָא מִתְּפִרְשָׁא
 לְכַמָּה דְרַגִּין לְתַתָּא, בְּגִין כֶּךָ חִלְמָא אִיהוּ בְּכַל
 עֲלֵמָא. אֲבָל כְּפֹס דְרַגִּינָה, חָכִי חָמִי, כְּפֹס פִּר נָשׁ,
 חָכִי דְרַגִּינָה, דְנְבוּאָה לָא אֶתְפְּשֵׁטָא אֶלָּא בְּאַתְרֵיהָ.

תָּא חָזִי מַה כְּתוּב, (בראשית כח) וַיַּחְלֹם וַהֲנִיחַ סֶלֶם מוּצָב
 אֶרְצָה וְרֵאשׁוּ מִגִּיעַ הַשָּׁמַיְמָה וַהֲנִיחַ מִלְּאֲכֵי
 אֱלֹהִים עֲלֵים וַיֵּרְדִים בּוֹ. פֶּתַח וְאָמַר, (יחזקאל א) הִיָּה
 הָיָה דְבַר ה' אֶל יְחֻזְקָאֵל בֶּן בּוּזִי הַכֹּהֵן בְּאֶרֶץ כַּשְׂדִּים
 עַל נְהַר כְּבַר וַתְּהִי עָלָיו שָׁם יַד ה'. הִיָּה הָיָה, נְבוּאָה
 לְשַׁעֲתָא הִיָּתָה (ס"א תוּת), דְאַצְטְרִיךְ עַל גְּלוּתָא בְּגִין
 דְשְׁכִינְתָא נַחְתַּת בְּהוּ בִישְׂרָאֵל בְּגְלוּתָא, וְחִמָּא
 יְחֻזְקָאֵל מַה דְחִמָּא לְפֹס שַׁעֲתָא. וְאַף עַל גַּב דְלָא
 אֶתְחַזִּי הַהוּא אֶתְר לְהֵאֵי, בְּגִינֵי כֶּךָ הִיָּה הָיָה. מְאִי

לשון הקודש

מִלְּאֲכֵי אֱלֹהִים עֲלֵים וַיֵּרְדִים בּוֹ. פֶּתַח
 וְאָמַר, (יחזקאל א) הִיָּה הָיָה דְבַר ה' אֶל
 יְחֻזְקָאֵל בֶּן בּוּזִי הַכֹּהֵן בְּאֶרֶץ כַּשְׂדִּים עַל
 נְהַר כְּבַר וַתְּהִי עָלָיו שָׁם יַד ה'. הִיָּה הָיָה
 – נְבוּאָה לְשַׁעֲתָא הִיָּתָה, שְׁהַצְטְרַכָּה עַל
 הַגְּלוּת מִשּׁוּם שְׁהַשְׁכִּינָה יֵרְדָה עִם
 יִשְׂרָאֵל לְגְלוּת, וְרָאָה יְחֻזְקָאֵל מַה
 שְׂרָאָה לְפִי שַׁעֲתָא. וְאַף עַל גַּב שְׂאוּתוֹ
 הַמְּקוּם לָא רְאוּי לְזַה, מִשּׁוּם כֶּךָ הִיָּה

הַנְּקֻבָּה, וּמַזָּה לְזַה כְּשֵׁשׁ דְרַגּוֹת יוֹרֵד.
 הַנְּבוּאָה בְּגִמִּין וּבְשִׁמְאָל, וְהַחֲלוּם
 בְּשִׁמְאָל. וְהַחֲלוּם נִפְרָד לְכַמָּה דְרַגּוֹת
 לְמַטָּה, מִשּׁוּם כֶּךָ הַחֲלוּם הוּא בְּכַל
 הָעוֹלָם, אֲבָל כְּפִי דְרַגְתּוֹ. כֶּךָ נִרְאָה,
 כְּפִי הָאָדָם כֶּךָ דְרַגְתּוֹ, הַנְּבוּאָה אִינְהָ
 מִתְּפְּשֵׁטָא אֶלָּא בְּמִקּוּמָה.

כֵּא רָאָה מַה כְּתוּב, וַיַּחְלֹם וַהֲנִיחַ סֶלֶם
 מוּצָב אֶרְצָה וְרֵאשׁוּ מִגִּיעַ הַשָּׁמַיְמָה וַהֲנִיחַ

הָיָה הָיָה. אֵלֶּא הָיָה לְעֵילָא, הָיָה לְתַתָּא. דְּכַתִּיב סָלָם
 מוּצֵב אַרְצָה וְרֵאשׁוּ מַגִּיעַ הַשְּׁמִימָה, נָטִיל (ל"ה) לְעֵילָא
 וְנָטִיל (ל"ה) לְתַתָּא. הָיָה הָיָה, חַד לְעֵילָא, וְחַד לְתַתָּא.
 תָּא חָזִי, הָאִי סָלָם בְּתַרֵּי עַלְמִין אֶתְתַּקַּף, בְּעֵילָא
 וְתַתָּא. בְּאַרְץ פְּשָׁדִים עַל נְהַר כְּבָר. בְּאַרְץ
 פְּשָׁדִים, בְּאַתֵּר דְּגִלּוּתָא שְׂרִיא בִיהּ, וְעַם כָּל דָּא עַל
 נְהַר כְּבָר. מָאִי נְהַר כְּבָר. אֵלֶּא דְהוּהּ כְּבָר, מִקְדַּמַּת
 דְּנָא, דְשִׁכְנִיתָא (דף קמט ע"ב) שְׂרִיא עֲלוּי, דְכַתִּיב (בראשית ב')

וְנָהַר יוֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן וְגו'. וְדָא הוּא
 נְהַרָא חַד מֵאִינוּן אַרְבַּע נְהַרִין, וּבְגִין דְשְׂרִיא עֲלוּי
 מִקְדַּמַּת דְּנָא, וְהוּהּ עֲלוּי כְּבָר, שְׂרִיא בִיהּ הַשְׁתָּא,
 וְאַתְגְּלִי לִיהּ לִיחְזֻקָאֵל.

תָּא חָזִי וַיַּחְלוּם, וְכִי יַעֲקֹב קִדְיֶשָׁא, דְאִיהוּ שְׁלִימָא
 דְאַבְהָן, בְּחֵלְמָא אֶתְגְּלִי עֲלוּי, וּבְאַתֵּר דָּא

לשון הקודש

כְּבָר. מַה זֶה נְהַר כְּבָר? אֵלֶּא שְׁהִיָּה
 כְּבָר מִקְדָּם לְבֹן, שְׁהַשְׁכִּינָה שׁוּרָה עֲלוּי,
 שְׁכַתּוּב וְנָהַר יוֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת
 הַגֶּן וְגו'. וְזֶה הוּא נְהַר אֶחָד מֵאוֹתָם
 אַרְבָּעָה הַנְּהַרּוֹת. וּמִשׁוּם שְׁשָׁרָה עֲלוּי
 מִקְדָּם לְבֹן וְהִיָּה עֲלוּי כְּבָר – שׁוּרָה בּו
 עֲבָשׁוּ, וְהַתְגַּלָּה לִיחְזֻקָאֵל.

בַּא רְאָה, וַיַּחְלָם, וְכִי יַעֲקֹב הִקְדוּשׁ,
 שְׁהוּא הַשְּׁלָם שֶׁל הָאֲבוֹת, הַתְגַּלָּה עֲלוּי

הִיָּה. מַה זֶה הִיָּה הִיָּה? אֵלֶּא הִיָּה לְמַעְלָה
 – הִיָּה לְמַטָּה, שְׁכַתּוּב סָלָם מַצֵּב אַרְצָה
 וְרֵאשׁוּ מַגִּיעַ הַשְּׁמִימָה. נוֹטֵל וְאוֹתוֹ
 לְמַעְלָה וְנוֹטֵל וְאוֹתוֹ לְמַטָּה. הִיָּה הִיָּה –
 אֶחָד לְמַעְלָה וְאֶחָד לְמַטָּה.

בַּא רְאָה, הַשְּׁלָם הַזֶּה מִחֻזֵּק בְּשָׁנֵי
 עוֹלָמוֹת – בְּמַעְלָה וּמַטָּה. בְּאַרְץ פְּשָׁדִים
 עַל נְהַר כְּבָר. בְּאַרְץ פְּשָׁדִים – בְּמָקוֹם
 שְׁהַגְלוּת שׁוּרָה בּו, וְעַם כָּל זֶה, עַל נְהַר

קדישא לא חמא (ליה) אלא בחלמא. אלא יעקב
 בההוא זמנא לא הוה נסיב, ויצחק הוה קיים. ואי
 תימא והא לבתר דאתנסיב כתיב וארא בחלום.
 תמן אתר גרים, ויצחק הוה קיים, ועל דא כתיב
 ביה חלום.

ולבַתַר דאתא לארעא קדישא עם שבטין,
 ואשתלים (בהון) להון עקרת הבית, ואם
 הפנים שמחה, כתיב, (בראשית לה) וירא אלהים אל יעקב
 וגו'. וכתיב, (בראשית מו) ויאמר אלהים לישראל במראות
 הלילה, חמא לא כתיב ביה חלום דהא מדרגא אחרא
 עלאה הוה.

תא חזי, חלמא איהו על ידי דגבריאל דאיהו
 לתתא, בדרגא שתיתא מנבואה. מראה, על
 ידא דההוא דרגא דההיא תיה דשלטא בליליא. ואי

לשון הקודש

הבית ואם הפנים שמחה, כתוב וירא
 אלהים אל יעקב וגו', וכתוב (בראשית מו)
 ויאמר אלהים לישראל במראות
 הלילה. כאן לא כתוב בו חלום, שהרי
 היה מדרגה אחרת עליונה.

בא ראה, החלום הוא על ידי גבריאל,
 שהוא למטה, בדרגה הששית מנבואה.
 מראה - על ידי הדרגה ההיא של החיה

בחלום, ובמקום הקדוש הזה לא ראה
 ולו אלא בחלום? אלא יעקב בזמן ההוא
 לא היה נשוי, ויצחק היה קיים. ואם
 תאמר שהנה אחר כך, בשנשא, כתוב
 וארא בחלום? שם המקום גרם, ויצחק
 היה קיים, ועל פן כתוב בו חלום.

ואחר שבא לארץ הקדושה עם
 השבטים, ונשלמה וכדמו להם עקרת

תִּימָא, הָא כְּתִיב (דניאל ח) גְּבַרְיָאֵל הָבִין לְהֶלֶז אֶת
הַמְּרָאָה. הָכִי הוּא וְדָאֵי, דְּמְרָאָה מְלוּי סְתִימִין וַתִּיר,
וּבְחֶלְמָא פְּרִישׁ וַתִּיר, וּפְרִישׁ סְתִימִין דְּמְרָאָה, וְעַל
דָּא אֶתְפַּקֵּד גְּבַרְיָאֵל, דִּיפְרֵשׁ מְלוּי דְּמְרָאָה דְּאִיהוּ
סְתִים וַתִּיר.

וְעַל דָּא כְּתִיב בְּמְרָאָה, וַיֵּרָא, וַאֲרָא, מָאֵי טַעְמָא,
בְּגִין דְּמְרָאָה אִיהוּ, בְּהַאי מְרָאָה דְּאֶתְחַזֵּי כָּל
דִּיּוֹקְנֵין בְּגִינֵיהּ, בְּגִינֵי כֶּךָ וַאֲרָא, אַחְמִית דִּיּוֹקְנֵיהּ, בְּאֵל
שְׂדֵי, דְּאִיהוּ מְרָאָה, דְּאֶתְחַמֵּי דִּיּוֹקְנָא אַחְרָא בְּגִינֵיהּ,
וְכָל דִּיּוֹקְנֵין עֲלָאִין בֵּיהּ אֶתְחַזֵּין.

בְּגִינֵי כֶּךָ, יַעֲקֹב בְּחֵהוּא זְמַנָּא, בְּתִיב, (בראשית כח) וַיַּחְלֹם
וַהֲנִיחַ סְלָם מְצַב אֶרְצָה (וּרְאִישׁוּ), מֵחוּ סְלָם,
דְּרָגָא דְּשָׂאֵר דְּרָגִין בֵּיהּ תַּלְיִין וְהוּא יִסּוּד דְּעֶלְמָא.
וּרְאִישׁוּ מְגִיעַ הַשְּׂמִימָה, הָכִי הוּא לְאֶתְקַשְׂרָא בְּחֵדִיָּהּ.

לשון הקודש

הַמְּרָאָה הַזֶּה שְׁנֵרָאִים בְּתוֹכוֹ כָּל
הַדְּמִיּוֹת, וּמִשׁוּם כֶּךָ וַאֲרָא, רְאִיתִי
דְּמוֹתוֹ. בְּאֵל שְׂדֵי, שְׂהוּא הַמְּרָאָה,
שְׁנֵרָאִית בְּתוֹכוֹ דְּמוֹת אַחְרֵת, וְכָל
הַדְּמִיּוֹת הָעֲלִיּוֹנוֹת נִרְאוֹת בּוֹ.

מִשׁוּם כֶּךָ, יַעֲקֹב בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן, בְּתוֹב
וַיַּחְלֹם וַהֲנִיחַ סְלָם מְצַב אֶרְצָה וּרְאִישׁוֹ. מַה
זֶה סְלָם? הַדְּרָגָה שְׂשָׂאֵר הַדְּרָגוֹת תְּלוּיּוֹת
בָּהּ, וְהוּא יִסּוּד הָעוֹלָם. וּרְאִישׁוּ מְגִיעַ

הָיָא שְׂשׁוּלְטַת בְּלִילָה. וְאִם תֵּאמַר,
הַגֵּה בְּתוֹב (דניאל ח) גְּבַרְיָאֵל הָבִין לְהֶלֶז
אֶת הַמְּרָאָה - כֶּךָ זֶה וְדָאֵי, שְׂמְרָאָה
דְּבְרִיו יוֹתֵר סְתוּמִים, וּבְחֶלּוּם מְפָרֵשׁ
יוֹתֵר, וּמְפָרֵשׁ אֶת הַסְּתוּמִים שֶׁל
הַמְּרָאָה. וְעַל כֵּן נִפְקֵד גְּבַרְיָאֵל, שְׂיַפְרֵשׁ
אֶת דְּבְרֵי הַמְּרָאָה, שְׂהוּא יוֹתֵר סְתוּם.
וְעַל כֵּן בְּתוֹב בְּמְרָאָה - וַיֵּרָא, וַאֲרָא.
מַה הַטַּעַם? מִשׁוּם שְׂהוּא מְרָאָה, כְּמוֹ

וְרֵאשׁוּ מִגִּיעַ הַשְּׂמִימָה, מֵאֵן רֵאשׁוּ. רֵאשׁוּ דִּיהוּא
 סְלָם. וּמֵאֵן אִיהוּ, דָּא דְכָתִיב בֵּיה (בראשית מז) רֵאשׁ
 הַמִּטָּה, בְּגִין דִּאִיהוּ רֵאשׁ לְהַאי מִטָּה וּמִנָּה נְהוּר.
 מִגִּיעַ הַשְּׂמִימָה, בְּגִין דִּאִיהוּ סִימָא דְגוּפָא, וְקָאִים בֵּין
 עֲלָאָה וְתַתָּאָה, בְּמַה דְבְרִית אִיהוּ סִימָא דְגוּפָא,
 וְקָאִים בֵּין יְרֵכִין וְגוּפָא, וְעַל דָּא מִגִּיעַ הַשְּׂמִימָה.

וְהִנֵּה מְלָאכֵי אֱלֹהִים עוֹלִים וְיורְדִים בּוּ, (בראשית כח)
 אֲלִין מִמֶּנּוּ דְכָל עַמִּין, דִּאִינוּן סְלָקִין וְנִחְתִּין
 בְּהַאי סְלָם. בְּדִ יִשְׂרָאֵל חֲטָאן, מֵאִידִּי הַאי סְלָם
 וְסְלָקִין אִינְהוּ מִמֶּנּוּ, וְכֵד יִשְׂרָאֵל מִתְּפִשְׁרֵן עוּבְדֵי אִיהוּ,
 אִסְתַּלַּק הַאי סְלָם וְכִלְהוּ מִמֵּי נִחְתֵי לְתַתָּא, וְאִתְעֵבֵר
 שׁוֹלְטָנוּתָא דְלַחוּן, כִּלְאָ בְּהַאי סְלָם קִימָא. חֲכָא
 חֲכָא יַעֲקֹב בְּחִלְמִיָּה, שְׁלֹטָנוּתָא דַּעֲשׂוּ וְשְׁלֹטָנוּתָא
 דְשָׂאֵר עַמִּין.

לשון הקודש

וְהִנֵּה מְלָאכֵי אֱלֹהִים עוֹלִים וְיורְדִים בּוּ,
 אלו המַמְנִים שֶׁל כָּל הָעַמִּים, שֶׁהֵם עוֹלִים
 וְיורְדִים בְּסֵלָם הַזֶּה. בְּשִׁישְׂרָאֵל הוֹטְאִים,
 נִשְׁפָּל הַסְלָם הַזֶּה, וְעוֹלִים אוֹתָם הַמַּמְנִים.
 וּבְשִׁישְׂרָאֵל מְכַשִּׁירִים אֶת מַעֲשֵׂיהֶם,
 מִתְעַלֶּה הַסְלָם הַזֶּה, וְכָל הַמַּמְנִים יורְדִים
 לְמִטָּה וְעוֹבֵר שְׁלֹטוֹנָם. הַכָּל עוֹמֵד בְּסֵלָם
 הַזֶּה. כָּאֵן רָאָה יַעֲקֹב בְּחִלּוּמוֹ אֶת שְׁלֹטוֹנוֹ
 שֶׁל עֲשׂוּ וְאֵת שְׁלֹטוֹן שָׂאֵר הָעַמִּים.

הַשְּׂמִימָה, כֵּן הוּא לְהַתְקַשֵּׁר עִמּוֹ. וְרֵאשׁוּ
 מִגִּיעַ הַשְּׂמִימָה, מִי רֵאשׁוּ? רֵאשׁוּ שֶׁל
 אוֹתוֹ סְלָם. וּמִי הוּא? זֶה שְׁכָתוּב בּוֹ
 (בראשית מז) רֵאשׁ הַמִּטָּה. מִשׁוּם שֶׁהוּא רֵאשׁ
 לְמִטָּה הוּא וּמִמִּנָּה מֵאִיר. מִגִּיעַ הַשְּׂמִימָה,
 מִשׁוּם שֶׁהוּא סִיּוּם הַגּוּף, וְעוֹמֵד בֵּין עֲלִיּוֹן
 וְתַתְּחוֹן, כְּמוֹ שֶׁהַבְּרִית הוּא סִיּוּם הַגּוּף
 וְעוֹמֵד בֵּין הַיְרֵכִים וְהַגּוּף, וְעַל זֶה מִגִּיעַ
 הַשְּׂמִימָה.

דָּבַר אַחַר וְהִנֵּה מִלֵּאכֵי אֱלֹהִים עוֹלִים וַיּוֹרְדִים בּוֹ.
בְּמֵאן, בְּהָהוּא רֵאשׁוּ, דְּהָהוּא סָלָם. דְּבַד
אֶסְתַּלַּק רֵאשׁוּ מִנִּיה, סָלָם אֶתְכַפֵּיָא וְסִלְקִין בְּלָהוּ
מִמֶּנּוּ. וְבַד אֶתְחַפֵּר רֵאשׁוּ בְּהָהוּא סָלָם, אֶסְתַּלַּק,
וְכֻלְהוּ מִמֶּנּוּ נַחְתִּין. וְכֻלָּא חַד מְלָה.

בְּתִיב, (מלכים א ג) נִרְאָה ה' אֶל שְׁלֹמֹה בַּחֲלוֹם הַלַּיְלָה
וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים שְׂאֵל מָה אֲתֵן לָךְ. וְאִי תִימָא
הָכָא בַּחֲלוֹם, וְכִי מָה (דף קו ע"א) רֵשׁוּ אֹת לִיה לַחֲלוֹם
בְּהֵאִי. אֶלָּא הָכָא אֶתְכַלִּיל דְּרִגְנָא בְּדְרִגְנָא, דְּרִגְנָא עֲלָאָה
בְּדְרִגְנָא תַתָּאָה. בְּגִין דְּעַד בְּעֵן, שְׁלֹמֹה לָא הוּהָ שְׁלִים,
בִּיּוֹן דְּאֶשְׁתְּלִים, בְּתִיב, (מלכים א ה) וְה' נָתַן חֲכֻמָּה
לְשְׁלֹמֹה. וְכֻתִיב, (מלכים א ה) וַתֵּרֶב חֲכָמַת שְׁלֹמֹה.
דְּקִימָא סִיחָרָא בְּאֶשְׁלָמוֹתָא, וְכִי מִקְדָּשָׁא אֶתְבְּנִי.
וְכִדְרִין, הוּהָ חָמִי שְׁלֹמֹה, עֵינָא בְּעֵינָא חֲכָמַתָּא, וְלָא
אֶצְטְרִיךְ לְחֻלְמָא.

לשון הקודש

אֲתֵן לָךְ. וְאִם תֹּאמַר, פֶּאן בַּחֲלוֹם, וְכִי
אִיזוּ רֵשׁוֹת יֵשׁ לַחֲלוֹם בְּזוּהָ? אֶלָּא פֶּאן
נִכְלָלַת דְּרִגְנָה בְּדְרִגְנָה, הַדְרִגְנָה הַעֲלִיזְנָה
עִם הַדְרִגְנָה הַתַּחְתּוֹנָה. מִשּׁוּם שְׁעַד עֲכָשׁוּ
שְׁלֹמֹה לָא הִיָּה שְׁלָם. בִּיּוֹן שְׁנַשְׁלָם, פְּתוּב
(שם ה) וְה' נָתַן חֲכָמָה לְשְׁלֹמֹה, וְכַתוּב (שם
ו) וַתֵּרֶב חֲכָמַת שְׁלֹמֹה. שְׁעַמְדָּה הַלְבָנָה
בְּשְׁלָמוֹתָהּ, וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ נִבְנָה, וְאִזּוּ הִיָּה

דְּבַר אַחַר וְהִנֵּה מִלֵּאכֵי אֱלֹהִים עוֹלִים
וַיּוֹרְדִים בּוֹ, בְּמִי? בְּאוֹתוֹ רֵאשׁוּ שְׁל אוֹתוֹ
סָלָם. שְׁכַשְׁמֶסְתַּלַּק רֵאשׁוּ מִמֶּנּוּ – הַסָּלָם
נִכְנַע, וְעוֹלִים כָּל הַמְּמַנִּים. וְכַשְׁמַתְחַפֵּר
רֵאשׁוּ בְּאוֹתוֹ סָלָם – מִתְעַלָּה, וְכֻל
הַמְּמַנִּים יוֹרְדִים. וְהַכֵּל דְּבַר אַחַד.

פְּתוּב (מלכים-א ג) נִרְאָה ה' אֶל שְׁלֹמֹה
בַּחֲלוֹם הַלַּיְלָה וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים שְׂאֵל מָה

לְבַתָּר דְּחֵטָא, אֲצַטְרִיךְ לִיהּ לְחַלְמָא בְּקַדְמֵיתָא,
וְעַל דָּא בְּתִיב, (מלכים א יא) הִנְרָאָה אֱלֹוֹי פְּעַמִּים,
וְכִי פְּעַמִּים הָוָה וְלֹא יִתִיר. אֱלָא סְטָרָא דְחַלְמָא הָוָה
לִיהּ פְּעַמִּים, סְטָרָא דְחַכְמַתָּא כָּל יוֹמָא הָוָה.

וְעַם כָּל דָּא, סְטָרָא דְחַלְמָא הָוָה יִתִיר עַל כָּל שְׂאָר
בְּנֵי נָשָׂא, בְּגִין דְּאֵתְכַלִּיל דְּרָגָא בְּדְרָגָא, מְרָא"ה
בְּמְרָא"ה. וְהָא הַשְׂתָּא בְּסוּף יוֹמוֹי חָשִׁיד יִתִיר, וְדָא
בְּגִין דְּחֵטָא, וְסִיחָרָא קְיִימָא לְאֵתְפִנְגָּא. מָאִי טַעְמָא,
בְּגִין דְּלֹא נָטִיר בְּרִית קְדִישָׁא, בְּאֵשְׁתַּדְלוּתִיהּ בְּנָשִׁים
נְכָרִיּוֹת. וְדָא הוּא תְנַאי דְעֵבֵד קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא עִם
דְּוֹד, דְּכִתְיִב, (תהלים קלב) אִם יִשְׁמְרוּ בְּנֵיךְ בְּרִיתִי וְגו'. גַּם
בְּנֵיהֶם עָדִי עַד יִשְׁבוּ לְכִסֵּא לְךָ.

מָאִי עָדִי עַד. הֵיִינוּ דְכִתְיִב, (דברים יא) בִּימֵי הַשָּׁמַיִם

לשון הקודש

כָּאן בְּסוּף יָמֵינוּ יוֹתֵר חֲשׂוּד, וְזֶה מִשׁוּם
שְׁחֵטָא, וְהַלְבָּנָה עֲמֻדָה לְהַפְגִּים. מָה
הַטַּעַם? מִשׁוּם שְׁלֹא שָׁמַר אֶת בְּרִית
הַקְּדָשׁ בְּהַתְעַסְקוֹתוֹ עִם נָשִׁים נְכָרִיּוֹת,
וְזֶה הַתְנַאי שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עֹשֶׂה עִם
דְּוֹד, שְׂכָתוֹב (תהלים קלב) אִם יִשְׁמְרוּ בְּנֵיךְ
בְּרִיתִי וְגו', גַּם בְּנֵיהֶם עָדִי עַד יִשְׁבוּ
לְכִסֵּא לְךָ.

מָה זֶה עָדִי עַד? הֵיִנוּ שְׂכָתוֹב (דברים יא)
בִּימֵי הַשָּׁמַיִם עַל הָאָרֶץ. וּמִשׁוּם שֶׁשְׁלָמָה

רוֹאָה שְׁלָמָה אֶת הַחֲכֻמָּה עֵינָי בְּעֵינָי, וְלֹא
הַצְטַרְךְ לְחַלּוּם.

אַחַר שְׁחֵטָא, הַצְטַרְךְ לְחַלּוּם
כְּבָרָא שׁוֹנָה, וְעַל בֶּן פְּתוּב (שם יא) הִנְרָאָה
אֱלֹוֹי פְּעַמִּים. וְכִי פְּעַמִּים הָיָה וְלֹא יוֹתֵר?
אֱלָא צַד הַחַלּוּם הָיָה לוֹ פְּעַמִּים, וְצַד
הַחֲכֻמָּה הָיָה בְּכָל יוֹם.

וְעַם כָּל זֶה הַצַּד שֶׁל הַחַלּוּם הָיָה יוֹתֵר עַל
כָּל שְׂאָר בְּנֵי הָאָדָם, מִשׁוּם שֶׁנִּכְלָלָה
דְּרָגָה עִם דְּרָגָה, מְרָא"ה בְּמְרָא"ה. וְהֵנָּה